

บทบรรณาธิการ

“พ.ศ. 2567” นับเป็นปีที่ได้รับการระบุกันว่า เกิดพิบัติภัยรุนแรงที่สุดในรอบหลายทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะภัยจากน้ำท่วม ทั้งมหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในภูมิภาคการท่องเที่ยวอย่างภาคเหนือในจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แพร่ และน่าน มาจนถึงภาคใต้ตอนล่างในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสงขลา ภาคใต้ตอนกลาง และตอนบนอย่างจังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ระนอง และชุมพร ซึ่งภัยพิบัติดังกล่าว นับเป็นภัยธรรมชาติที่มนุษย์อย่างเราไม่สามารถที่จะเข้าไปควบคุมจัดการได้ง่ายนัก ในขณะที่ภัยจากมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทุก ๆ ปี และมีที่ท่าที่จะรุนแรงมากขึ้นก็คือ ภัยจากปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ที่เราสามารถจัดการได้ง่ายกว่าหากมีความเข้าใจ

ด้วยเหตุนี้วารสารสังคมวิจัยและพัฒนาฉบับสุดท้ายของปี จึงเริ่มต้นด้วยบทความรับเชิญของธงชัย ขนานแก้ว เรื่อง “ประเทศไทยกับการก้าวข้ามวิกฤต PM_{2.5}” ซึ่งผู้เขียนได้แสดงให้เห็นแหล่งที่มาของ PM_{2.5} และการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และหน่วยงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตามไม่ใช่แต่ภาครัฐเท่านั้นที่มีหน้าที่ดังกล่าว แต่ยังรวมไปถึงภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนสำคัญในการดูแลสิ่งแวดล้อม โดยบทความของสร้อยญา เตรรัตน์ และธีระ สิ้นเดชารักษ์ เรื่อง “อิทธิพลของโครงการรับผิดชอบทางสังคมของภาคเอกชนต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางทะเลของชุมชน กรณีศึกษา โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศทางทะเล” ได้สะท้อนให้เห็นว่า โครงการรับผิดชอบต่อสังคมของภาคเอกชนนั้น ได้เข้าไปมีส่วนสำคัญในการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนได้อย่างไร

ทั้งนี้บุคคลอีกกลุ่มที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันก็คือ บุคลากรทางการศึกษา แม้ในวารสารฉบับนี้จะไม่ได้นำกล่าวถึงบทบาทในการดูแลสิ่งแวดล้อมของคนกลุ่มดังกล่าวโดยตรงก็ตาม แต่บทความในกลุ่มนี้ก็แสดงให้เห็นถึง “เงื่อนไขบางประการ” ของบุคลากรทางการศึกษา ที่จะส่งผลต่อเด็ก เยาวชน และคนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการดูแลสิ่งแวดล้อมต่อไป อาทิ เงื่อนไขในเรื่องของ “กรอบคิด” หรือกระบวนการทางความคิด ทักษะคิด และความเชื่อที่ส่งผลต่อวิธีการแสวงหาความสำเร็จ และการพัฒนาตนเอง ที่มีต่อการปรับตัวให้รับกับสถานะการเปลี่ยนแปลงในสังคมของครู จากบทความของวิลาวัลย์ โพธิ์ทอง และคณะ เรื่อง “การศึกษากรอบคิดของนิสิตครูชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรการผลิตครูคู่ขนาน”

เงื่อนไขด้านการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยเชิงคุณภาพที่จำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นด้านวัฒนธรรม ด้วยบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นที่จะต้องทำวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้สำหรับพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ดังที่ได้แสดงให้เห็นในบทความของสุภารัตน์ ภู่งพงษ์ และคณะ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ คณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต” และของจำเนียร จวงตระกูล และคณะ เรื่อง “ประเด็นทางวัฒนธรรมที่ต้องพิจารณาในการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเชิงคุณภาพ: แนวทางปฏิบัติสำหรับนักวิจัยใหม่” อีกทั้งในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เงื่อนไขด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียนก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลภายใต้สังคมที่มีความแตกต่าง ดังที่ปรากฏในบทความของเกศแก้ว คงคล้าย และนันทพล คงพันธ์เรื่อง “การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงพหุวัฒนธรรมของครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา”

บทบรรณาธิการ

นอกจากภัยพิบัติที่เกิดจากภัยธรรมชาติอย่างอุทกภัย และภัยพิบัติที่เกิดจากมนุษย์อย่างภัยจากฝุ่น
ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ภัยพิบัติจากการแพร่ระบาดของโรค โดยเฉพาะกรณีของโรคโควิด-19 ก็ทำให้เราเห็นถึง
ผลกระทบของการจัดการภัยพิบัติของภาครัฐที่ส่งผลต่อผู้คน อาทิ การควบคุมการเคลื่อนที่ข้ามแดน ดังที่ปรากฏใน
บทความของวิลาสินี พนานครทรัพย์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ข้ามแดนทางไกลในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19:
รัฐ อารมณ์ และการสร้างความรู้สึกของการปรากฏอยู่ร่วมกัน” การทำหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์ในสภาวะภัยพิบัติ
ภัยดังกล่าว ดังที่ปรากฏในบทความของปิ่นหทัย หนูนวล เรื่อง “บทบาทวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ในสภาวะภัยพิบัติ
กรณีโรคโควิด-19”

นอกจากนี้เมื่อมีภัยพิบัติแล้ว ย่อมต้องมีผู้ที่เจ็บป่วยจากภัยดังกล่าว แม้บทความของ วรณีย์ เตโชโยธิน
และรินทร์ลิตา เศรษฐาพรนันท์ เรื่อง “ต้นทุนฐานกิจกรรมเกณฑ์เวลาในทางปฏิบัติ: การให้บริการกายภาพบำบัด”
จะไม่ได้มีเนื้อหาใดที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติ แต่บทความดังกล่าวก็ทำให้เราได้เห็นถึงความสำคัญของการคำนวณต้นทุนต่อ
หน่วยงานการให้บริการแก่ผู้ที่เจ็บป่วย ที่เราสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการให้บริการสาธารณสุขอื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะ
การให้บริการสาธารณสุขในพื้นที่เกิดภัยพิบัติ

จากเนื้อหาที่กล่าวมาข้างต้น กองบรรณาธิการวารสารสังคมวิจัยและพัฒนาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า
วารสารสังคมวิจัยและพัฒนาในปีที่ 6 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2567 นี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านทุกท่าน
และหากมีข้อบกพร่องประการใด กองบรรณาธิการขออภัยมา ณ ที่นี้

ทรงชัย ทองปาน

รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงชัย ทองปาน

บรรณาธิการวารสาร